

Sygn. akt III AUa 1196/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Ewa Stryczyńska (spr.)

Sędziowie: Sędzia SA Magdalena Tymieńska

Sędzia SO del. Marzena Wasilewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 października 2020 r. w W.

sprawy (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z udziałem J. D. i M. D.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 sierpnia 2018r. sygn. akt XIV U 1868/17

oddala apelację.

Magdalena Tymieńska Ewa Stryczyńska Marzena Wasilewska

Sygn. akt III AUa 1196/18

UZASADNIENIE

Decyzjami z 9 sierpnia 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. ustalił wobec J. D. za styczeń 2016r., luty 2016r., kwiecień 2016r., maj 2016r., czerwiec 2016r., lipiec 2016r., sierpień 2016r., październik 2016r., listopad 2016r., grudzień 2016r. oraz M. D. za styczeń 2016., luty 2016r., kwiecień 2016r., maj 2016r., czerwiec 2016r. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne w kwotach ustalonych w tych decyzjach. Organ wskazał jako ich podstawę prawną - art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit, a i c oraz art. 8 ust. 2 a, art. 18 ust. 1 i la, art. 20 ust. 1, art. 41 ust. 1-9, art. 46 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016r. poz. 963 ze zm.) z zastosowaniem art. 81 ust. 1 - ust. 6 ustawy z 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2016r. poz. 1793 ze zm.)

Organ rentowy stwierdził, że ubezpieczeni byli zatrudnieni na podstawie umów zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., będąc jednocześnie pracownikami zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę w (...) Sp. z o.o. W oparciu o dane zawarte w Krajowym Rejestrze Sądowym organ rentowy ustalił, że pomiędzy tymi dwoma podmiotami występują powiązania osobowe i kapitałowe.

W wyniku przeprowadzonej kontroli organ rentowy ustalił, że beneficjentem pracy wykonywanej w ramach umów zlecenia był pracodawca osób realizujących umowy zlecenia, to jest (...) Sp. z o.o. Rezultat działań wykonywanych w

ramach umowy zlecenia w (...) Sp. z o.o. wykorzystywany był również przez (...) Sp. z o.o. W związku z powyższym, ubezpieczeni w ramach umowy zlecenia zawartej z innym podmiotem niż własny pracodawca, wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy, podlegając z tytułu umowy zlecenia ubezpieczeniom społecznym tak jak z umowy o pracę tj. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Zatem przychód uzyskany przez pracownika z tytułu umowy zlecenia powinien być wykazany wraz z przychodem ze stosunku pracy w imiennym raporcie miesięcznym składanym przez pracodawcę, z którym wiąże tego pracownika stosunek pracy.

Organ rentowy uznał za niezbędne zastosowanie w niniejszej sprawie art. 8 ust. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne dla J. D. za miesiące: styczeń 2016r. - 2.042,21 zł, luty 2016r. - 1.662,99 zł, kwiecień 2016r. - 2.712,76 zł, maj 2016r. - 1.356,38 zł, czerwiec 2016r. - 1.356,38 zł, lipiec 2016r. - 1.233,59 zł, sierpień 2016r. - 1.744,45 zł, październik 2016r. - 2.635,96 zł, listopad 2016r. - 911,00 zł, grudzień 2016r. - 1.236,33 zł oraz M. D. za styczeń 2016r. - 2.186,70 zł, luty 2016r. - 1.776,77 zł, kwiecień 2016r. - 2.724,43 zł, maj 2016r. - 1.356,38 zł, czerwiec 2016r. - 369,32 zł uwzględniając przychody osiągnięte przez tych ubezpieczonych z tytułu wykonywanej pracy na podstawie umowy zlecenia w (...) Sp. z o.o. świadczonej na rzecz swojego pracodawcy (...) Sp. z o.o.

Odwołania od powyższych decyzji wniosła (...) Sp. z o.o. w W. zaskarżając je w całości oraz wnosząc o ich uchylenie. Odwołująca się spółka zarzuciła organowi rentowemu: niezgodność ustaleń faktycznych organu rentowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na błędnym uznaniu, że materiał dowodowy pozwalał na przyjęcie ustalonego w trakcie kontroli ZUS stanu faktycznego, podczas gdy: zakres obowiązków wykonywanych w ramach umowy zlecenia przez zleceniobiorców (...) Sp. z o.o., będących jednocześnie pracownikami odwołującej się spółki, był odmienny od obowiązków wykonywanych w ramach umowy o pracę, zleceniobiorcy (...) Sp. z o.o. z wykonanych prac oraz osiągniętych rezultatów rozliczali się z (...) Sp. z o.o. a nie z odwołującą się spółką, usługi świadczone przez zleceniobiorców były wykonywane na rzecz (...) Sp. z o.o., zaś wszelkie ciężary i korzyści z wykonywanych umów zlecenia czerpała (...) Sp. z o.o. Odwołująca się spółka wskazała, że nie posiada umów zawartych z (...) Sp. z o.o., w szczególności nie ma wpływu na ustalenie stawki umownej, ani innych warunków umownych zawartych w umowach zlecenia, nie prowadzi spraw płacowych i kadrowych zleceniobiorców (...) Sp. z o.o., bowiem czynności te wobec swoich współpracowników wykonuje (...) Sp. z o.o., nie posiada informacji pozwalających na obliczenie wysokości stawki ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, gdyż posiada ją wyłącznie (...) Sp. z o.o. Odwołująca się podniosła również, że zatrudniała i wciąż zatrudnia osoby na podstawie umów cywilnoprawnych i zawsze są to osoby zgłaszane do organu rentowego do określonego rodzaju ubezpieczeń i rozliczane w miesięcznych raportach. Odwołująca się zarzuciła również zaskarżonym decyzjom naruszenie prawa materialnego oraz przepisów postępowania, tj. art. 8 ust. 2a, art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji art. 36 ust. 1 i 2 przez: bezpodstawne, przedwczesne i wadliwe ustalenie, że odwołująca spółka powinna zadeklarować składki na ubezpieczenie społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorców wykonujących zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o., a w konsekwencji bezpodstawne przyjęcie, że odwołująca się spółka zobowiązana jest do opłacania składek, w kwotach określonych decyzjami, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do uznania, że zleceniobiorcy świadczący usługi na rzecz podmiotu wobec odwołującej się zewnętrznie podlegają ubezpieczeniu społecznemu, jak również wadliwe uznanie zleceniobiorców świadczących usługi na podstawie zawartych umów zlecenia za pracowników odwołującej spółki, w sytuacji gdy zarówno czynności, jak i efekty tych czynności stanowiły korzyść zleceniodawcy (...) Sp. z o.o.

Ponadto spółka zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 7 k.p.a., art. 77 § 1 k.p.a., art. 80 k.p.a. oraz art. 107 § 3 k.p.a. przez brak dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, zaniechanie do dążenia do załatwienia sprawy z uwzględnieniem interesu społecznego oraz słusznego interesu obywateli, brak wyczerpującego rozpatrzenia materiału dowodowego oraz wyczerpującego uzasadnienia wydanego rozstrzygnięcia.

Zdaniem odwołującej się spółki zebrany w toku postępowania przed organem materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie ustalonego przez organ stanu faktycznego, tj. wykonywania pracy przez zleceniobiorców (...) Sp. z o.o.

o.o. faktycznie na rzecz odwołującej się i w konsekwencji zobowiązania jej do zadeklarowania składek, w kwotach określonych w decyzjach.

W odpowiedziach na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł o ich oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko organ powołał się argumentację przedstawioną w zaskarżonych decyzjach, wskazując m.in., że nie kwestionował zasadności relacji biznesowych pomiędzy dwoma spółkami, ani nie wnosił zastrzeżeń co do form przyjętej współpracy. Przedmiotem ustaleń organu rentowego był wyłącznie fakt, że beneficjentem przyjętej przez spółki formy współpracy był płatnik (...) Sp. z o.o. Organ powołał się na treść art. 8 ust. 2a oraz art. 18 ust. 1 i la ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i podkreślił, że w przypadku ubezpieczonych o których mowa w art. 8 ust.2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia, innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło.

Postanowieniem z 18 stycznia 2018r. Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawę o sygn. akt XIV U 1875/17 ze sprawą XIV U 1868/17 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod wspólną sygnaturą XIV U 1868/17.

Wyrokiem z 23 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie oraz zasądził od (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. koszty zastępstwa procesowego, których szczegółowe wyliczenie wysokości pozostawił referendarzowi sądowemu.

Powyższe orzeczenie Sądu Okręgowego zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Płatnik (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. przy ul. (...) lok. (...) wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) w dniu 5 grudnia 2013r. Wspólnikiem spółki z liczbą 13.196 udziałów o łącznej wartości 659.800,00 zł jest (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Z kolei członkami zarządu są: B. S., A. Ż., B. R..

Spółka (...) Sp. z o.o. z siedzibą pod tym samym adresem - w W. przy ul. (...) lok. (...) wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) w dniu 31 grudnia 2014r. Wspólnikiem spółki są A. Ż., B. S., B. R., (...), (...) sp. z o.o. Natomiast członkami zarządu są te same osoby, które tworzą zarząd (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. tj.: B. S., A. Ż., B. R..

W dniu 10 lipca 2015r. została zawarta umowa licencyjna pomiędzy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. reprezentowaną przez B. R. - członka zarządu, B. S. - członka zarządu, a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. reprezentowaną przez B. R. - członka zarządu, B. S. - członka zarządu na licencję na platformę obejmującą uprawnienia licencjodawcy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. do korzystania z niej w ramach działalności w pełnym zakresie funkcjonalności wskazanym w załączniku nr 1.1 A, który określa: wprowadzanie (instalacja) Platformy na sprzęcie komputerowym; uruchamianie, odtwarzanie, stosowanie, wyświetlenie, zwielokrotnianie w całości lub w części (wyłącznie w zakresie niezbędnym do korzystania z Platformy) utrwalenie i przechowywanie Platformy; sporządzenie kopii zapasowej lub archiwalnej Platformy, która nie może być używana równocześnie z zainstalowaną Platformą; udostępnianie w sieci Internet klientom Licencjodawcy możliwości używania części Platformy przeznaczonej dla klienta w celu realizowania funkcjonalność przeznaczonych dla klienta.

W (...) Sp. z o.o. w W. i (...) Sp. z o.o. w W. członkiem zarządu jest m.in. B. S.. Spółka (...) Sp. z o.o. w W. zatrudnia agentów ubezpieczeniowych i świadczy usługi w zakresie zawierania polis ubezpieczeniowych. (...) Sp. z o.o. w W. zajmuje się usługami informatycznymi i marketingowymi. Zatrudnieni są w niej informatycy i osoby obsługujące platformę, czyli biuro obsługi klienta L. do zadawania pytań dotyczących ubezpieczeń. Pozyskane dane w wyniku wypełnienia formularza przez klienta przekazywane były na podstawie umowy licencyjnej do (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., która zawierała polisę ubezpieczeniową z klientem, za pośrednictwem agenta ubezpieczeniowego,

bądź bezpośrednio online. Dzięki temu spółka pozyskiwała potencjalnych klientów. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. uzyskiwała również numery telefonów. Pracę na umowę zlecenia można było wykonywać dopiero po godzinach pracy wynikających z umowy o pracę. Pracownicy na l. nie mieli żadnego przełożonego, nikt nie wydawał im poleceń.

J. D. zatrudniony był w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na podstawie umowy o pracę. Jednocześnie z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zawarła z J. D. w dniu 23 listopada 2015r. umowę zlecenie na okres od 23 listopada 2015r. do 31 grudnia 2015r., przedmiotem, której była obsługa l., kontakt z klientami. Wynagrodzenie ustalono w kwocie 2.000 zł. Kolejne umowy strony zawarły: w dniu 31 grudnia 2015r. na okres od 1 stycznia 2016r. do 30 czerwca 2016r., przedmiotem, której była obsługa l., kontakt z klientami w wyznaczonym zakresie, za wynagrodzeniem 1.357,00 zł; w dniu 1 kwietnia 2016r. na okres od 1 kwietnia 2016r. do 31 grudnia 2016r. przedmiotem, której była obsługa l., kontakt z klientami, z wynagrodzeniem 678,50 zł. Aneks z 8 lipca 2016r. zmieniono ubezpieczonemu warunki wynagrodzenia dotyczące umowy z 1 kwietnia 2016r., zgodnie z którymi wyniosło ono 5% brutto od inkaso na polisie komunikacyjnej, 10% brutto inkaso na polisie turystycznej, pakiecie zdrowotnym lub pakiecie ochrony prawnej, 15% brutto od inkaso na polisie nieruchomości (majątkowej), ponadto ustalono, że wynagrodzenia z tytułu prowizji są należne jedynie w przypadku obowiązywania umowy zlecenia - nie są naliczane i nie obowiązują po jej ustaniu.

M. D. zatrudniony był w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na podstawie umowy o pracę. Jednocześnie z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zawarła z M. D. umowę zlecenia z 17 września 2015r. na okres od 17 września 2015r. do 31 grudnia 2015r., przedmiotem, której była obsługa l., kontakt z klientami, z wynagrodzeniem 2.500 zł. Aneks z 1 grudnia 2015r. do powyższej umowy wprowadzono zmiany w zakresie wynagrodzenia ubezpieczonego, wskazując, że jeżeli wartość sprzedanych/pozyskanych leadów przekroczy wartość netto z punktu (A) podstawę stanowić będzie kwota 1.000 zł netto oraz wartość wyliczona przez koordynatora call center – uzależniona od rodzaju leada, tj. 2 zł lub 4 zł za 1 szt., specyfikacja znajduje się do wglądu 2 zł lead komunikacyjny, 4 zł inny. Kolejne umowy zlecenia zostały zawarte: 31 grudnia 2015r. na okres 1 stycznia 2016r. do 30 czerwca 2016r., przedmiotem, której była obsługa livechat, kontakt z klientami w wyznaczonym zakresie, za wynagrodzeniem 1.357 zł; 1 kwietnia 2016r. na okres 1 kwietnia 2016r. do 31 grudnia 2016r., przedmiotem, której była obsługa l., kontakt z klientami w wyznaczonym zakresie, za wynagrodzeniem 678,50 zł.

Na analogicznych warunkach tak jak J. D. i M. D. w spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zatrudniony był świadek G. B. na podstawie umowy o pracę od września 2016r. jako specjalista ds. obsługi klienta oraz R. P. zatrudniony na podstawie umowy o pracę (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., gdzie zajmował się doradztwem i sprzedażą przez telefon ubezpieczeń, a czynności dokonywał w firmie. Pracownicy odwołującej się spółki z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zawierali umowy zlecenia na obsługę chatu, a czynności te wykonywane były w domu. W zakresie umów zlecenia nie były zawierane umowy ubezpieczenia. W przypadku, jeżeli znaleźli potencjalnego klienta, to informację o tym przekazywali się B. S. albo B. R., w zależności który z nich był dostępny. W ramach umów zlecenia pracownicy zajmowali się również akcjami, m.in. wymiana opon - wtedy przy konkretnej marce proponowało się klientowi wymianę opon z rabatem. Jeżeli chodziło o zakup ubezpieczenia zawsze był to klient odwołującej się Spółki, natomiast przy wymianie opon był to klient innej spółki. Informacja o kliencie była przekazywana przez system komputerowy bądź na kartce, czasami pracownicy korzystali z portalu (...) - z l. należącego do (...) Sp. z o.o., gdzie były pytania ogólne od klientów dotyczące ubezpieczeń. W przypadku, gdy napisał klient (...) Sp. z o.o. pracownicy na ogólnym mailu pisali żeby ktoś się z nimi skontaktował.

Organ rentowy w lutym i w marcu 2017r. przeprowadził kontrolę u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w W. celem ustalenia prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest organ rentowy oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczeń zdrowotnych. Kontrolą objęto okres od lutego 2014r. do grudnia 2016r. W toku kontroli ustalono, że płatnik składek nie naliczył składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od kwot przychodów uzyskanych z tytułu umów zlecenia zawartych z (...) Sp. z o.o. w W., wykonywanych w rzeczywistości na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. wobec: J. D. za: styczeń 2016r. - 2.042,21 zł, luty 2016r. - 1.662,99 zł, kwiecień 2016r. - 2.712,76 zł, maj 2016r. - 1.356,38 zł, czerwiec 2016r. - 1.356,38 zł, lipiec 2016r. - 1.233,59 zł, sierpień 2016r. - 1.744,45 zł, październik 2016r. - 2.635,96 zł, listopad 2016r.

- 911,00 zł, grudzień 2016r. - 1.236,33 zł oraz M. D. za styczeń 2016r. - 2.186,70 zł, luty 2016r. - 1.776,77 zł, kwiecień 2016r. - 2.724,43 zł, maj 2016r. - 1.356,38 zł, czerwiec 2016r. - 369,32 zł.

W styczniu i lutym 2017r. organ rentowy przeprowadził kontrolę w (...) Sp. z o.o. w W. w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest organ rentowy oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczeń zdrowotnych. Kontrolą objęto okres od października 2014r. do listopada 2016r. Płatnik z tytułu zwartych umów zleceń zgłosił wymienionych ubezpieczonych na dokumencie ZUS ZZA do ubezpieczenia zdrowotnego. Na podstawie zaewidencjonowanych na kontach ubezpieczonych w Kompleksowym Systemie Informatycznym organu rentowego ustalono, że wymienieni ubezpieczeni w okresach, na które zawarto umowy zlecenia jednocześnie byli zgłoszeni do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Płatnik naliczył składki na ubezpieczenia zdrowotne od kwot przychodów z tytułu umów zlecenia wykonywanych na rzecz pracodawcy ubezpieczonych, tj. (...) Sp. z o.o. w W. wobec: J. D. za: styczeń 2016r. - 2.042,21 zł, luty 2016r. - 1.662,99 zł, kwiecień 2016r. - 2.712,76 zł, maj 2016r. - 1.356,38 zł, czerwiec 2016r. - 1.356,38 zł, lipiec 2016r. - 1.233,59 zł, sierpień 2016r. - 1.744,45 zł, październik 2016r. - 2.635,96 zł, listopad 2016r. - 911,00 zł, grudzień 2016r. - 1.236,33 zł oraz M. D. za styczeń 2016r. - 2.186,70 zł, luty 2016r. - 1.776,77 zł, kwiecień 2016r. - 2.724,43 zł, maj 2016r. - 1.356,38 zł, czerwiec 2016r. - 369,32 zł. Na tej podstawie składki od łącznego przychodu z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia, powinien zadeklarować podmiot, na rzecz którego wykonywane były umowy zlecenia, tj. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W..

Uwzględniając przedstawione wyżej ustalenia faktyczne, Sąd Okręgowy uznał odwołania za niezasadne i wskazał, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia czy wobec J. D. i M. D. zatrudnionych na podstawie umów o pracę w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., mających jednocześnie zawarte umowy zlecenia z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. znajduje zastosowanie przepis art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2017r. poz. 1778 ze zm.). Zgodnie z ww. przepisem za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przepis art. 4 pkt 2a ustawy systemowej stanowi, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne jest pracodawca w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. Mając na uwadze powyższy przepis Sąd pierwszej instancji wskazał, że składki na ubezpieczenia społeczne za pracownika odprowadza pracodawca a za zleceniobiorcę zleceniodawca. Przepis art. 8 ust 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wprowadził wyjątek od reguły przyjętej w art. 9 ust. 1 w/w ustawy, że umowa zlecenia jest zwolniona z obowiązku ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy występuje u tej samej osoby obok umowy o pracę. Przepis ten został wprowadzony, aby wyeliminować sytuacje, gdy w ramach umowy cywilnoprawnej ubezpieczony wykonywałby te same obowiązki, które świadczył w ramach umowy o pracę, wskutek czego pracodawca nie musiałby zatrudniać pracownika w większym wymiarze czasu pracy lub w godzinach nadliczbowych i odprowadzać składek na ubezpieczenia społeczne od wyższego wynagrodzenia. W myśl art. 18 ust 1 a ww. ustawy w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło.

Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że na gruncie ubezpieczeń społecznych pojęcie pracownika jest szersze i obejmuje z jednej strony osoby związane umową cywilnoprawną ze swoim pracodawcą, a z drugiej strony także osoby, które świadczą pracę na rzecz swego pracodawcy, chociażby formalnie były związane umową zlecenia z osobą trzecią. Ustawodawca wyraźnie rozróżnia sytuacje, gdzie występuje świadczenie pracy na rzecz pracodawcy w sensie podmiotowym (zawarcie umowy z pracodawcą) oraz w sensie przedmiotowym (wykonywanie w ramach umowy cywilnoprawnej pracy na rzecz pracodawcy, z którym osoba pozostaje w stosunku pracy).

Sąd Okręgowy przytoczył w tym aspekcie poglądy prezentowane w orzecznictwie, wskazując, że zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 18 grudnia 2012r. (sygn. III AUa 1031/12) użyty w art. 8 ust 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zwrot „działać na rzecz” użyty został w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działalnie „na czyją rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym działanie na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy - art. 22 k.p. Również wykonujący zlecenie „działa na rzecz zleceniodawcy” — art. 734 i in. k.c. W kontekście przepisu art. 8 ust. 2 a u.s.u.s. zwrot ten opisuje zatem sytuację faktyczną, w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Jest nią istnienie trójkąta umów tj. umowy o pracę, umowy zlecenia między pracownikiem a osobą trzecią i umowy o podwykonawstwo między pracodawcą a zleceniodawcą. Pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą. W przytoczonej przez Sąd Okręgowy sprawie Sąd Apelacyjny w Gdańsku zdefiniował pojęcie pracownika na gruncie ubezpieczeń społecznych. Zastosowany art. 8 ust 2a u.s.u.s. zwrot „jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy” odnosi się wyłącznie do „umowy agencyjnej, umowy zlecenia, albo umowy o dzieło”, wymienionych na wstępie tego przepisu. Powołany przepis rozszerza pojęcie pracownika - o osobę, która wykonuje pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej (umowy agencyjnej, umowy zlecenia, albo umowy o dzieło), co uzasadnia wnioskowanie, że to właśnie ta umowa jest źródłem obowiązku umownego -świadczenia, beneficjentem którego jest jej pracodawca. Czynnikiem decydującym o tym, na rzecz jakiego podmiotu praca była de facto wykonywana, jest finalny efekt tej pracy, a ściślej rzecz ujmując należy w takiej sytuacji badać, który podmiot osiąga w ostatecznym rozrachunku korzyść z wykonania umowy (wyrok SA w Gdańsku z 25 lutego 2015r., sygn. akt III AUa 1568/14). Stanowisko takie wcześniej zajął Sąd Najwyższy w uchwale z 2 września 2009r. (sygn. II UZP 6/09), stwierdzając, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

W ocenie Sądu Okręgowego ze stanu faktycznego przedmiotowej sprawy wynika, że J. D. i M. D. byli pracownikami w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy i jednocześnie wykonywali czynności wynikające z umów zlecenia dla (...) . z o.o. z siedzibą w W., która wypłacała wynagrodzenie dopiero, gdy została zawarta konkretna polisa na rzecz (...) Sp. z o.o. w W.. Jak wynika z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, a przede wszystkim z wypisów z Krajowego Rejestru Sądowego, obie spółki stanowią odrębne podmioty prawne, oddzielnie wpisane do Rejestru Przedsiębiorców. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) 5 grudnia 2013r., a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) 31 grudnia 2014r. Sąd Okręgowy zaznaczył jednak, że w skład zarządu obu Spółek wchodziły te same osoby, m.in. B. S.. (...) Sp. z o.o. jest agencją ubezpieczeniową, zatrudniająca agentów ubezpieczeniowych i świadczącą usługi w zakresie zawierania polis ubezpieczeniowych - majątkowych. (...) Sp. z o.o. zajmuje się usługami informatycznymi i marketingowymi. Zatrudnia osoby obsługujące platformę, czyli biuro obsługi klienta, a także prowadzi l., jako doradztwo w wypełnianiu kalkulatora.

Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczeni w ramach umów o pracę zajmowali się sprzedażą ubezpieczeń, a w ramach pracy wykonywanej na podstawie umowy zlecenia przyczyniali się do pozyskiwania klientów dla odwołującej się Spółki. W związku z zawartymi umowami zlecenia obsługiwali l., w zakresie doradztwa wypełnianiem wniosków o polisy, kalkulatora ubezpieczeń, ale czynności te zmierzały do zawarcia polis przez odwołująca się Spółkę z kolejnymi klientami.

Sąd pierwszej instancji miał również na uwadze fakt, że na skutek zawartej między (...) Sp. z o.o., a (...) Sp. z o.o. w dniu 10 lipca 2015r. odpłatnej umowy licencyjnej na licencję platformy obejmującej uprawnienia licencjobiorcy (...) Sp. z o.o. do korzystania z niej, gdzie prowadzony był., (...) Sp. z o.o. pozyskiwała dane klientów, którzy obliczali składki na prowadzonej stronie internetowej. Ubezpieczeni doradzając klientowi jak obsłużyć kalkulator na stronie internetowej, w ramach umowy zlecenia nie mogli zawierać z nimi polis, wówczas wysyłali ogólnego maila, aby ktoś się

z nim skontaktował. W związku z powyższym Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że ubezpieczeni w ramach umów o pracę i umów zlecenia świadczyli szeroko pojmowane usługi agentów ubezpieczeniowych. Korzyści z wykonanych na podstawie umów zlecenia czynności czerpała (...) Sp. z o.o., a za korzyść taką należy poczytywać dotarcie do nowego potencjalnego klienta. Dlatego też, płatnikiem składek jest podmiot, będący stroną stosunku uzasadniającego objęcie obowiązkiem ubezpieczenia - pracodawca, zleceniodawca, którym w tym przypadku jest (...) Sp. z o.o. Z tego tytułu wymieniona Spółka powinna ponosić obowiązki płatnika jako podmiot, na rzecz którego praca w ramach umów zlecenia była faktycznie świadczona, i który w związku z tym uzyskiwał rezultaty, a na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego bezspornie jest to (...) Sp. z o.o. Skoro Spółka z wykonywanych czynności uzyskiwała korzyści ekonomiczne logicznym jest, że powinna spełniać obowiązki płatnika i opłacać składki na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd pierwszej instancji powołał się na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z 2 września 2009r. (sygn. II UZP 6/09, OSNP 20 10/3-4/46), w której uzasadnieniu wskazano, że zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), zaś art. 8 ust. 2a rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Wniosek powyższy nie budzi wątpliwości w przypadku pracownika, z którym sam pracodawca zawarł umowę cywilnoprawną w sytuacji określonej w art. 8 ust. 2a. W takim przypadku uznanie pracodawcy za płatnika składek jest oczywiste i zgodne z ogólną zasadą wynikającą z ustawy systemowej, że płatnikiem składek jest podmiot, będący stroną stosunku uzasadniającego objęcie obowiązkiem ubezpieczenia - pracodawca, zleceniodawca. Takie rozwiązanie wydaje się również uzasadnione w sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią), lecz praca w jej ramach jest wykonywana na rzecz pracodawcy. Przemawiają za nim argumenty już wyżej podniesione, a ponadto to, że obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona, i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy. Należy też wziąć pod uwagę, że wskazanej w art. 18 ust. 1a operacji uwzględnienia w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy przychodu uzyskiwanego z tytułu umowy cywilnoprawnej nie jest w stanie wykonać osoba trzecia, będąca zamawiającym (zlecającym) w umowie cywilnoprawnej zawartej z pracownikiem. Teoretycznie może ona nawet nie wiedzieć, że zleceniobiorca (przyjmujący zamówienie) jest pracownikiem podmiotu, dla którego świadczy usługi (wykonuje dzieło) w ramach własnej umowy. Wobec tego należy przyjąć, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że podziela i aprobuje przedstawione wyżej stanowisko Sądu Najwyższego, w odniesieniu do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy. Nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu między stronami okazały się również, w ocenie Sądu Okręgowego, powiązania kapitałowe pomiędzy odwołującą się Spółką i (...) Sp. z o.o. w W. tj. taki sam skład osobowy zarządu.

Sąd Okręgowy podkreślił, że na podstawie art. 302 § 1 k.p.c. pominął dowód z zeznań B. R. z uwagi na jego nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawie, o której terminie został prawidłowo zawiadomiony.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego, płatnik składek nie naliczył składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od kwot przychodów uzyskanych przez ubezpieczonych z tytułu umów zlecenia

zawartych z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., wykonywanych w rzeczywistości na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Dlatego też składki od łącznego przychodu z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia powinny być zaliczone do podstawy wymiaru składek opłacanych przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W..

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania, zaś o kosztach zastępstwa procesowego rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od odwołującej się Spółki na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wniósł odwołujący się, zaskarżając go w całości i zarzucając Sądowi Okręgowemu:

1. niezgodność ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na błędnym uznaniu, że materiał dowodowy pozwalał na przyjęcie ustalonego przez Sąd pierwszej instancji stanu faktycznego, podczas gdy: a) zakres obowiązków wykonywanych w ramach umowy zlecenia przez zleceniobiorców (...) Sp. z o.o. (M. D. i J. D.), będących jednocześnie pracownikami odwołującej się spółki, był odmienny od obowiązków wykonywanych w ramach umowy o pracę, a w szczególności zleceniobiorcy w ramach umowy zlecenia nie świadczyli szeroko pojętych usług ubezpieczeniowych;

b) zleceniobiorcy (...) Sp. z o.o. — M. D. i J. D. — z wykonanych prac oraz osiągniętych rezultatów rozliczali się z (...) sp. z o.o. (rozliczenie z wykonanych czynności oraz przekazanie ewentualnych rezultatów) a nie z odwołującą się;

c) usługi świadczone przez zleceniobiorców — M. D. i J. D. — były wykonywane na rzecz (...) Sp. z o.o.; wszelkie ciężary i korzyści z wykonywanych umów zlecenia ponosiła i czerpała (...) sp. z o.o.; do korzyści należy zaliczyć w szczególności promowanie platformy (...) wzrost jej wartości, pozyskiwanie tzw. leadów sprzedażowych, tj. danych osób potencjalnie zainteresowanych konkretnym produktem, uzyskiwanie wynagrodzenia tytułem umowy licencyjnej zawartej 10 lipca 2015 r. pomiędzy (...) S. z o. o. a odwołującą się (dalej jako Umowa Licencyjna"); do korzyści nie można natomiast zaliczyć samego przekazywania przez (...) S. z o. o. odwołującej się danych osobowych potencjalnych klientów;

d) (...) sp. z o.o. przysługują wszelkie prawa autorskie do platformy (...) co oznacza, że pracownicy odwołującej się, bez zawiązania odpowiedniego stosunku prawnego z (...) Sp. z o.o., nie byłiby upoważnieni do wykonywania czynności z jej wykorzystaniem;

d) M. D. i J. D., w ramach umowy o pracę wykonywali wyłącznie czynności ubezpieczeniowe, ponieważ odwołująca się (będąca agencją multiubezpieczeniową) posiadała status agenta ubezpieczeniowego; wykonywanie czynności będących przedmiotem umowy zlecenia w ramach umowy o pracę (pomoc klientom on line w Internecie) spowodowałoby utratę możliwości korzystania odwołującej się ze zwolnienia z podatku VAT,

e) odwołująca się nie posiada umów zlecenia zawartych z (...) sp. z o.o., a także nie ma wpływu na ustalenie stawki wynagrodzenia, ani innych warunków umownych;

f) odwołująca się nie prowadzi spraw płacowych i kadrowych zleceniobiorców (...) Sp. z o.o., bowiem czynności te wobec swoich współpracowników wykonuje (...) Sp. z o.o.;

g) odwołująca się nie posiada informacji pozwalających na obliczenie wysokości stawki ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, gdyż posiada ją wyłącznie (...) sp. z o.o.;

h) (...) Sp. z o.o. dostarcza zatrudnianym przez siebie zleceniobiorcom wszystkie niezbędne materiały oraz informacje do prawidłowego wykonania zlecenia;

i) w (...) sp. z o.o. zatrudnione są również inne osoby, które nigdy nie były pracownikami odwołującej się;

2. naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 233 1 k.p.c. przez dowolną i jednostronną ocenę materiału dowodowego, prowadzącą do błędnych ustaleń, że: a) korzyścią z wykonywanych przez zleceniobiorców – M. D. i J. D. - umów zlecenia jest pozyskanie danych osobowych potencjalnych klientów, podczas gdy rzeczywistą korzyść stanowi promowanie platformy (...) i w konsekwencji wzrost jej wartości, pozyskiwanie leadów sprzedażowych, uzyskiwanie wynagrodzenia tytułem Umowy Licencyjnej;

b) umowy zlecenia zostały zawarte zamiast zatrudniania pracowników w większym wymiarze czasu pracy lub w godzinach nadliczbowych, podczas gdy wynagrodzenie miesięczne tytułem Umowy Licencyjnej płatne przez odwołującą się na rzecz (...) sp. z o.o. było wielokrotnie większe od wynagrodzenia liczonego jak wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, które byłoby należne wszystkim zleceniobiorcom łącznie,

a) zleceniobiorcy – M. D. i J. D. – w ramach umowy zlecenia świadczyli usługi ubezpieczeniowe, podczas gdy czynności ubezpieczeniowe były wykonywane tylko w ramach zawartej umowy o pracę;

3. naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 235 k.p.c. przez naruszenie zasady bezpośredniości przejawiającej się w ustaleniu treści Umowy Licencyjnej w oparciu o treść pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 2a, art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji art. 36 ust. 1 i 2 tej ustawy przez:

a. bezpodstawne, przedwczesne i wadliwe ustalenie, że odwołująca się powinna zadeklarować składki na ubezpieczenie społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorców – M. D. i J. D. – wykonujących zlecenie na rzecz (...) Sp. z o.o., a w konsekwencji bezpodstawne przyjęcie, że odwołująca się zobowiązana jest do opłacania składek, w kwotach określonych decyzją ZUS, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do uznania, że zleceniobiorca świadczący usługi na rzecz podmiotu wobec odwołującej się zewnętrznego podlega ubezpieczeniom społecznym,

b. wadliwe uznanie zleceniobiorców – M. D. i J. D., świadczących usługi na podstawie umów zlecenia – za pracowników odwołującej się, w sytuacji gdy zarówno czynności, jak i efekty tych czynności stanowiły korzyść zleceniodawcy, tj. (...) Sp. z o.o.

Wskazując na powyższe zarzuty odwołująca się spółka wniosła o

1. zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie odwołań i zmianę:

b) decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział z 9 sierpnia 2017r., nr (...) przez wyłączenie przychodu uzyskanego z umowy zlecenia zawartej z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (nr KRS (...)) z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne M. D. za styczeń – luty 2016r. oraz kwiecień – czerwiec 2016r.,

c) decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział z 9 sierpnia 2017r., nr (...) przez wyłączenie przychodu uzyskanego z umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (nr KRS (...)) z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne J. D. za styczeń 2016r. – luty 2016r., kwiecień – sierpień 2016r. oraz październik–grudzień 2016r.

2. zasądzenie na rzecz odwołującej się zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ewentualnie, odwołująca się spółka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji i pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Organ rentowy nie ustosunkował się do zarzutów i wniosków apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Wobec zawarcia w apelacji zarzutu naruszenia przepisów prawa procesowego Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności poddał ten zarzut ocenie pod kątem zasadności, bowiem dopiero skontrolowanie poprawności ustalenia stanu faktycznego pozwala ocenić prawidłowość zastosowania prawa materialnego.

Do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. dochodzi wówczas, gdy strona apelująca wykaże Sądowi pierwszej instancji uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca, gdyż w apelacji zaprezentowana została jedynie odmienna, subiektywna ocena stanu faktycznego sprawy. W judykaturze za utrwalony należy uznać pogląd, że zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń faktycznych, a tym samym korzystnej dla niego oceny materiału dowodowego (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2002r., sygn. akt II CKN 572/99, LEX nr 53136). W orzeczeniu z 10 czerwca 1999r. (sygn. akt II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655), Sąd Najwyższy stwierdził, że normy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Swobodna ocena dowodów nie może być dowolna. Postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może być uzasadnione odmienną interpretacją strony co do dowodów zebranych w sprawie, jeśli jednocześnie nie wykaże się, że ocena przyjęta przez Sąd pierwszej instancji za podstawę rozstrzygnięcia przekracza granicę swobodnej oceny dowodów por. wyrok SN z 10 kwietnia 2000r., sygn. akt V CKN 17/00, LEX nr 40424).

Należy mieć na uwadze, że wskazując na uchybienie zasadzie swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. skarżąca ograniczyła się jedynie do przedstawienia własnego, odmiennego stanowiska, które nie zostało w żaden sposób poparte obiektywnymi okolicznościami świadczącymi o nieprawidłowej ocenie materiału dowodowego dokonanej przez Sąd pierwszej instancji. Odwołująca się spółka polemizowała z wnioskami wysnutymi przez Sąd Okręgowy na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, jednakże jej argumentacja sprowadzała się w istocie do wskazywania odmiennej subiektywnej opinii o faktach, co wynikało z oczywistego niezadowolenia z wyniku postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Odnosząc się natomiast do zarzutu niezgodności ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wypada zwrócić uwagę, że stanowił on w zasadzie powielenie zarzutu sformułowanego w odwołaniu od decyzji organu rentowego. Uważna analiza zarzutu prowadzi do wniosku, że większość okoliczności wskazywanych przez skarżącą w ramach tego uchybienia nie odnosiła się w ogóle do ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji. Apelująca Spółka w ramach omawianego zarzutu przedstawiła własną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Dotyczy to w szczególności kwestii rozliczeń, braku posiadania przez odwołującą się umów zlecenia zawartych z (...) Sp. Z o.o., braku prowadzenia przez odwołującą się spraw płacowych i kadrowych zleceniobiorców (...) sp. z o.o., braku posiadania przez odwołującą się informacji pozwalających na obliczenie wysokości stawki ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego, zatrudniania przez (...) sp. z o.o. innych osób, które nigdy nie były pracownikami odwołującej się. Dążąc do kwestionowania braku wyprowadzenia powyższych faktów ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego odwołująca się winna to uczynić w ramach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a nie zarzutu niezgodności ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Apelująca Spółka nie zdołała skutecznie podważyć oceny Sądu pierwszej instancji, że usługi świadczone przez zleceniobiorców - ubezpieczonych - z tytułu realizacji umów zlecenia, były w istocie wykonywane na rzecz odwołującej się w tym znaczeniu, że to odwołująca się spółka była ich ostatecznym beneficjentem. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy uznał, że ubezpieczeni w ramach umów o pracę zajmowali się sprzedażą ubezpieczeń komunikacyjnych i majątkowych, a w ramach pracy wykonywanej na podstawie umów zlecenia przyczyniali się do pozyskiwania klientów dla odwołującej się Spółki. W związku z zawartymi umowami zlecenia obsługiwali tzw. l., w zakresie doradztwa przez

wypełnianie wniosków o polisy komunikacyjne, kalkulatora porównującego ubezpieczenia różnych ubezpieczycieli, ale czynności te zmierzały finalnie do zawarcia polis przez odwołującą się Spółkę z pozyskanymi klientami.

Jeśli chodzi o twierdzenie apelującej Spółki, że zakres obowiązków wykonywanych w ramach umowy zlecenia przez zleceniobiorców (...) sp. z o.o., będących jednocześnie pracownikami odwołującej się, był odmienny od obowiązków wykonywanych w ramach umowy o pracę, a w szczególności zleceniobiorcy w ramach umów zlecenia nie świadczyli szeroko pojętych usług ubezpieczeniowych, to pozostawał on irrelevantny dla stwierdzenia zaistnienia przesłanki z art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020r. poz. 266 ze zm., zwanej „ustawą systemową”), tj. wykonywania w ramach umowy zlecenia, pracy na rzecz pracodawcy, z którym zleceniobiorcy pozostawali w stosunku pracy. W przepisie tym nie chodzi bowiem o to aby czynności wykonywane w ramach jednej z wymienionych w nim umów cywilnoprawnych, były takie same jak czynności wykonywane w ramach umowy o pracę, ale chodzi o poszerzenie pojęcia stosunku pracy rozumianego zgodnie z art. 22 Kodeksu pracy w zakresie skutków dla objęcia ubezpieczeniami społecznymi przez szersze, niż na gruncie prawa pracy, rozumienie pojęcia pracownika. Zgodnie bowiem z art. 8 ust.2a ustawy systemowej za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie m.in. umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Istotne jest zatem kto jest odbiorcą tych czynności, w znaczeniu odnoszenia korzyści.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy i poczynił właściwe ustalenia w zakresie istotnym dla przedmiotu sprawy. Sąd pierwszej instancji w sposób wyczerpujący przeprowadził postępowanie dowodowe, wyprowadził logiczne i spójne wnioski ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, na podstawie których ustalił

poprawnie stan faktyczny. Wobec powyższego Sąd drugiej instancji w pełni aprobuje ustalenia faktyczne poczynione przez ten Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne bez potrzeby ich ponownego przytaczania, czy uzupełniania.

Przechodząc do analizy zarzutów materialnoprawnych tj. naruszenia przepisów ustawy systemowej, przypomnieć należy, że istota sporu w sprawie niniejszej sprowadzała się do interpretacji i oceny prawidłowości zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Wobec treści sformułowanych przez apelującego zarzutów wyjaśnić należy, że omawiany przepis wprowadził wyjątek od ogólnej reguły przyjętej w art. 9 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którą umowa zlecenia jest zwolniona z obowiązku ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy występuje u tego samego ubezpieczonego obok umowy o pracę, dla której podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne nie jest niższa od wynagrodzenia minimalnego. Skoro zgodnie z art.8 ust.2 a ustawy systemowej za pracownika należy uznać osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, to znaczy, że obie takie umowy należy niejako połączyć dla potrzeb ustalenia zakresu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Skutkuje to w konsekwencji obowiązkiem łącznego wyliczenia wysokości podstawy wymiaru składek przez doliczenie do przychodu wynikającego z umowy o pracę także przychodu z tej innej, wykonywanej na rzecz pracodawcy, umowy cywilnoprawnej. Stosownie bowiem do art. 18 ust. 1 a ustawy systemowej, w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia.

Jak zauważa się w doktrynie, celem regulacji zawartej w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest przeciwdziałanie powstawaniu „trójkąta umów”, tj. sytuacji, w której jedna firma zawiera umowę zlecenia z pracownikiem drugiej, a obie zawierają umowę o podwykonawstwo (art. 8 ust. 2a in fine; J. Jędrasik-Jankowska, Pojęcia i konstrukcje prawne, s. 53). Chodzi o wykonywanie pracy na podstawie umowy prawa cywilnego zawartej z osobą trzecią, niebędącą pracodawcą, której przedmiotem jest wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy.

Choć w modelowym przypadku mowa jest o trójkącie umów, tj.: umowy o pracę, umowy zlecenia między pracownikiem, a osobą trzecią i umowy o podwykonawstwo między pracodawcą i zleceniodawcą, to z pewnością nie można ograniczać zastosowania art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej wyłącznie do tej sytuacji, a to z tej przyczyny, że schematy organizacyjne pracodawców w sposób ciągły ewoluują. Należy podkreślić, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o wykonywaniu pracy na rzecz pracodawcy, z którym dany ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, nie zaś o wykonywaniu pracy „na korzyść” tego pracodawcy, ani też „wyłącznie na rzecz” tego pracodawcy. Powyższe oznacza, że nie można wykluczyć zastosowania przepisu art. 8 ust. 2a ww. ustawy również w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem Cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę agencyjną, umowę zlecenia lub zbliżoną rodzajowo umowę o świadczenie usług.

Zgodzić się jednak należy ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że jak wynika ze zgromadzonych w sprawie dowodów, odwołująca się spółka czerpała korzyści z wykonywanych na podstawie umów zlecenia czynności, a za korzyści te należy poczytywać pozyskiwanie nowych potencjalnych klientów. Praca świadczona przez ubezpieczonych w ramach umów cywilnoprawnych przyczyniała się niewątpliwie do pozyskiwania klientów dla odwołującej się Spółki.

Jak już wskazano wyżej, podkreślenia wymaga, że zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie jest zależne od tego, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju czy też polegającą na innych czynnościach (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 21 kwietnia 2015r., sygn. III AUa 640/14, LEX nr 177137 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 25 lutego 2015r., sygn. III AUa 1568/14, LEX nr 1668573).

Uwzględniając przedstawione wyżej uwagi, wskazać należy, że jakkolwiek oba podmioty, tj. (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. nie były związane typową umową o podwykonawstwo, świadczenie usług czy współpracy, a wyłącznie umową licencyjną, to platforma zbudowana przez (...) Sp. z o.o. została stworzona na potrzeby realizowania przez (...) Sp. z o.o. jej wiodącego przedmiotu działalności, do którego należy prowadzenie negocjacji dotyczących produktów ubezpieczeniowych oraz ich sprzedaż różnym klientom. Jak ustalił Sąd Okręgowy, dzięki doradztwu klientom świadczonemu w ramach stosunków cywilnoprawnych za pośrednictwem platformy, (...) Sp. z o.o. pozyskiwała dane osobowe potencjalnych klientów. Nie sposób pominąć również tak istotnych okoliczności jak strona podmiotowa i kapitałowa obu spółek - (...) Sp. z o.o. jest jedynym (...) Sp. z o.o., w skład zarządów obu Spółek, tj. (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. wchodzi te same osoby fizyczne oraz że umowa licencyjna na korzystanie z platformy stworzonej przez (...) Sp. z o.o. została zawarta wyłącznie z (...) Sp. z o.o. Wszystko to przemawia za przyjęciem, że obie firmy funkcjonują jako podmioty ściśle powiązane a ich współpraca ma skonsolidowany charakter.

Na marginesie jedynie należało również zwrócić uwagę, że norma art. 8 ust. 2a ustawy systemowej obejmuje również sytuację, w której dochodzi do zawarcia przez pracownika umowy prawa cywilnego ze swoim pracodawcą. Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 17 stycznia 2019r. (sygn. II UK 477/17, Legalis nr 1865232), ocena, czy doszło do wystąpienia wspomnianej sytuacji, wymaga uprzedniego odkodowania pojęcia pracodawcy. Jego normatywne odzwierciedlenie znajduje się w treści art. 3 k.p., zgodnie z którym, pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.

Splot powiązań organizacyjnych, osobowych i kapitałowych osób prawnych zmusza do zawężenia problemu do oceny pojęcia pracodawcy w płaszczyźnie osób prawnych wchodzących w skład grupy kapitałowej. W powyższym orzeczeniu Sąd Najwyższy nawiązał do swojej uchwały z 16 czerwca 2016r. (sygn. III UZP 6/16, OSNP 2017 nr 3, poz. 32), w której postawiono tezę, że spółka kapitałowa wchodząca w skład „holdingowej struktury organizacyjnej spółek handlowych”, a nie ta struktura (holding, grupa kapitałowa) jest pracodawcą, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W motywach tej uchwały Sąd Najwyższy zauważył, że de lege lata brak jest możliwości odnoszenia pojęcia pracodawcy do tworców wielopodmiotowych — pracodawcami nie mogą więc być jednocześnie wszystkie spółki wchodzące w

skład określonej grupy kapitałowej. Jednocześnie jednak zwrócił uwagę, że w judykaturze pojawia się koncepcja przebijania zasłony osobowości prawnej (ang. piercing the corporate veil). Celem tej metody jest przeciwdziałanie sytuacji, w której rzeczywisty właściciel, faktycznie przyjmujący świadczenie pracownika, nadużywa konstrukcji osobowości prawnej lub konstrukcji pracodawcy z art. 3 k.p., aby z formalnego punktu związać pracownika umową z podmiotem uzależnionym i pozbawionym autonomicznych uprawnień właścicielskich. Dotyczy to szczególnie sytuacji, gdy spółka handlowa będąca „prawdziwym pracodawcą” tworzy kontrolowaną przez nią spółkę (albo inną jednostkę organizacyjną), powierzając jej funkcję zatrudniania pracowników. Ten sposób może być użyty dla obejścia prawa i uniknięcia zobowiązań wobec pracowników, w tym zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

Z uwagi na zasygnalizowane powyżej aspekty związane z istnieniem de facto grupy kapitałowej można rozważać wypełnienie w realiach przedmiotowej sprawy także drugiej z sytuacji uregulowanej w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Niemniej Sąd Apelacyjny przychylił się do oceny Sądu Okręgowego, że ubezpieczeni w ramach stosunków cywilnoprawnych w istocie wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy, który ostatecznie był beneficjentem tych dodatkowo wykonywanych przez ubezpieczonych czynności. Aprobata rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji jest równoznaczna z uznaniem zarzutów apelacji za niezasadne. Zaskarżony wyrok odpowiadał zatem prawu.

Uwzględniając wszystkie aspekty przedstawionych wyżej rozważań, Sąd odwoławczy doszedł do wniosku, że zarzuty apelacji odwołującego się, zarówno te o charakterze procesowym, jak i materialnoprawnym, nie mogły odnieść zamierzonego przez apelującego skutku i doprowadzić do uchylecia bądź zmiany zaskarżonego wyroku, gdyż okazały się chybione. Apelacja zatem jako bezzasadna podlegała oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

Magdalena Tymińska Ewa Stryczyńska (spr.) Marzena Wasilewska